

آداب روز عید غدیر خم

روز عید سعید غدیر یکی از این ایام سرور آل محمد، علیهم‌السلام، است که به عنوان «عیدالاکبر» نامیده شده، چرا که روز اکمال دین و اتمام نعمتهای پروردگار، به خاطر واقعه غدیر و انتصاب شایسته و بحق حضرت علی، علیه‌السلام، به امر الهی به جانشینی رسول معظم، صلی‌الله‌علیه‌وآله، است. پس شایسته است که به پاس قدردانی از این نعمت عظیم الهی و عرض ادب به ساحت مقدس امیرالمؤمنین علی، علیه‌السلام، عید سعید غدیر را در خانواده و اجتماع باشکوه فراوان برگزار نماییم و از برکات معنوی این روز عزیز بهره‌مند شویم. آنچه در این مختصر تقدیم می‌گردد آدابی است که بزرگان دین به منظور گرمای داشت این روز عزیز تعلیم فرموده‌اند:

بسم الله الرحمن الرحيم

1. روزه

روزه عید غدیر از مستحباتی است که مکرر به آن سفارش شده است. امیرالمؤمنین، علیه‌السلام، در خطبه‌ای که در روز عید غدیر ایراد کردند فرمودند: و صوم هذا اليوم ممّا ندب الله إلیه. روزه عید غدیر از مستحباتی است که خداوند بدان فراخوانده است. حضرت امام صادق، علیه‌السلام، فرمودند: یجب علیکم صیامه شکرًا لله و حمدًا لله. بر شما لازم است که در روز عید غدیر برای سپاسگزاری از خداوند و ستودن او، روزه بگیرید.

شخصی از امام صادق، علیه‌السلام، پرسید: چه کاری شایسته روز غدیر است و چه عملی در ن، استحباب دارد؟ حضرت پاسخ دادند: روزه و... امام صادق، علیه‌السلام، درباره پاداش روزه عید غدیر فرموده‌اند: روزه داشتن در روز عید غدیر پاداشی معادل روزه گرفتن در همه عمر دنیا را دارد. و فرموده‌اند: صوم یوم غدیر خم کفّارة ستّین سنة. روزه داشتن روز عید غدیر خم، کفاره گناه شصت سال است.

2. فطاری دادن

از اعمالی که به انجام آن در روز عید غدیر سفارش شده است؛ فطاری دادن به روزه داران است. حضرت علی، علیه‌السلام، فرمودند: کسی که در شامگاه عید غدیر، به یک مؤمن فطاری بدهد، گویا یک میلیون نفر از پیامبران، شهیدان و صدیقان را فطاری داده است. حال چگونه است پاداش کسی که گروهی از مردان و زنان را فطاری دهد. و من ضامنم بر خدا که از کفر و فقر آسوده گردد و اگر در همان روز یا همان شب تا عید غدیر سال دیگر بمیرد، بر خداوند است پاداش او.

3. اطعام

از سنت‌های مؤکد دیگر در روز عید غدیر پذیرایی از مؤمنان است. امام صادق، علیه‌السلام، درباره یکی از وظایف عید غدیر فرمودند: و أتعّم إخوانک؛ و برادرانت را طعام ده.

4. آراستن

از دیرباز عیدها و جشنها با نظافت، غبارزدایی، پیراستن و آراستن همراه بوده است و شیعیان باید این روشها را برای عید غدیر نیز رعایت نمایند. چرا که حضرت امام رضا، علیه‌السلام، می‌فرمایند:

روز غدیر، روز آراستن و زینت است. پس هر کس برای روز غدیر، زینت کند، خداوند هر خطای کوچک و بزرگ او را می‌آمرزد و فرشتگانی را به سوی او می‌فرستد، آنان نیکی‌های او را می‌نگارند و مراتبش را تا عید غدیر سال آینده بالا می‌برند. اگر او جان دهد، شهید مرده است و اگر زیست کند، خوشبخت زیسته است. پس چه زیبا خواهد بود که سردر منازل و اماکن عمومی تجارتي و اداری چراغانی شود تا شامل این پاداش بزرگ گردد.

5. پوشیدن لباس نو

ما ایرانیان در عید نوروز که عید تحویل سال است، نه تحول انسان، لباس نو می‌پوشیم؛ پس چرا در عید بزرگ ولایت، تن پوش نو نپوشیم؟ بجا خواهد بود که در این روز بزرگ لباس نو بپوشیم و بیوشانیم.

حضرت امام صادق، علیه‌السلام، می‌فرماید: و أن یلبس المؤمن أنظف ثیابه و أفرها. یکی از وظایف روز غدیر این است که مؤمن تمیزترین و گرانقدرترین جامه‌های خویش را بپوشد.

6. استفاده از بوی خوش

اسلام درباره به کارگیری بوی خوش و زدن عطر، بسیار سفارش کرده است. بخصوص در ایام عید سعید غدیر سفارش ویژه‌ای نسبت به این سنت خوب شده است. امام صادق، علیه‌السلام، در پی وظایف مؤمن در روز غدیر فرمودند:
و يتطيب إمكانه و إنبساط يده. و مؤمن به اندازه توان و دست باز بودنش بوی خوش استعمال کند.

7. دیدار با مؤمنان

زیارت برادران مؤمن از سنتهای مهم اسلامی است، لیکن در روز عید غدیر، دید و بازدید به عنوان یکی از شعائر مذهبی و ولایی و بیشتر مورد سفارش قرار گرفته و پاداش افزونتری دارد.
حضرت امام رضا، علیه‌السلام، فرمودند:
من زارَ فيه مؤمناً أدخل الله قبره سبعين نوراً و وسع فی قبره و بزور قبره کلّ يوم سبعون الف ملك و یبشرونه بالجنة. هر کس که در روز غدیر به دیدار مؤمنی رود خداوند هفتاد نور در قبرش داخل کند و قبرش را بگستراند، و هر روز هفتاد هزار فرشته به زیارت قبرش آید و به او مژده بهشت دهد.

8. مصافحه (دست دادن)

دست دادن باعث افزایش محبت دو برادر دینی و سبب ریزش گناه و آمرزش می‌گردد؛ اما دست دادن در روز عید غدیر که عید ولایت است جلوه دیگری دارد، به همین جهت در این روز مصافحه (دست دادن) مورد تأکید و سفارش قرار گرفته است.
حضرت امیرالمؤمنین علی، علیه‌السلام، فرمود: و إذا تلاقیتهم فتصافحوا بالتسليم. (در روز غدیر) هنگامی که با هم ملاقات می‌کنید همراه با سلام کردن با یکدیگر دست بدهید.

9. تبریک گفتن

معمولاً، وقتی نعمتی به انسان می‌رسد یا پیروزی نصیبش می‌شود تبریک گفتن لازم است و تبریک گفتن در روز عید غدیر از شعائر شیعه است و می‌شود گفت گرمترین و سنت عقد اخوت و برادری در اسلام به زمان پیامبر اکرم، صلی‌الله‌علیه‌وآله، می‌رسد. در آن موقع پیامبر، صلی‌الله‌علیه‌وآله، بین مهاجرین و انصار پیمان برادری را منعقد نمودند. و بجا خواهد بود که این پیمان برادری در روز عید غدیر برگزار بشود. واقعی‌ترین تبریکها برای عید غدیر است.
حضرت امام رضا، علیه‌السلام، می‌فرماید:

و هو يوم التهنية يهنىء بعضكم بعضاً فإذا لقی المؤمن أخاه یقول: الحمد لله الذى جعلنا من المتمسكين بولاية أمير المؤمنين و الائمة سلام الله عليهم؛ روز عید غدیر خم روز تهنیت‌گویی است. بعضی از شما به بعض دیگر تهنیت بگوید و هرگاه مؤمنی با برادرش برخورد کرد بگوید: «ستایش مخصوص خداوندی است که ما را از پیوستگان به ولایت امیرالمؤمنین، علیه‌السلام، و امامان، علیهم‌السلام، قرار داد».

10. دلجویی و مهرورزی متقابل

حضرت رضا، علیه‌السلام، روز غدیر را «یوم التودد» خواندند؛ یعنی روز مهر ورزیدن.
در چنین روزی باید معتقدان به ولایت، غم را از دل دوستان حضرت به هر نحوی که مقدور باشد برطرف نمایند.

11. ایجاد زمینه‌های شادمانی

عید غدیر یادآور بزرگترین و گرانقدرترین خاطره اسلام است خاطره استمرار رسالت پیامبر، صلی‌الله‌علیه‌وآله، با امامت علی، علیه‌السلام. در چنین روزی نه تنها خود باید دلشاد باشیم بلکه باید زمینه شادمانی دیگر برادران ایمانی را هم فراهم سازیم.
حضرت امام رضا، علیه‌السلام، می‌فرماید: سرّ فيه کلّ مؤمن و مؤمنة؛ (در روز غدیر) هر مرد و زن مؤمنی را شادمان سازید.

12. پیوند با بستگان و خویشان

در این روز زمینه صلح رحم - که از سفارشات مؤکد اسلام است - کاملاً فراهم است.
حضرت صادق، علیه‌السلام، صلح رحم را یکی از وظایف روز غدیر بر شمرده‌اند؛ شایسته است در روز غدیر با نیکی کردن، روزه گرفتن نماز خواندن و صلح رحم بسوی خداوند متعال تقرب جویید.

13. گشاده‌دستی نسبت به خانواده

یکی از دستورات اسلام ایجاد زمینه‌های لازم در جهت راحتی و آسایش خانواده است و به مناسبت عید غدیر تأکید بیشتری شده است. حضرت امام صادق، علیه‌السلام، می‌فرماید: و یوسّع الرجل فی عیاله؛ (در روز غدیر) مرد باید برای خانواده خود گشایش بیشتری فراهم کند.

14. کارگشایی

برآورده ساختن نیازهای مردم و رفع گرفتاری آنان از سنتهای پسندیده در اسلام است و به انجام اینگونه کارها تاکید فراوان شده است. حضرت علی، علیه السلام، می‌فرماید: و البرّ فيه یثمر المال و یزید فی العمر؛ نیکی کردن مال را ثمربخش می‌سازد و بر عمر می‌افزاید.

15. هدیه دادن

هدیه دادن و گرفتن با توجه به ضوابط شرعی کار پسندیده‌ای است و اثرات روانی خاصی، مخصوصاً در کودکان و نوجوانان دارد و بهترین موقعیت هدیه دادن عید غدیر است.

و حضرت رضا، علیه السلام، عید غدیر را روز هدیه و بخشش می‌نامد: یوم الحباء و العطفة؛ روز بخشش و هدیه دادن است.

16. ابراز برائت

اعلام بیزاری از دشمنان خداوند روزه داشتن در روز عید غدیر پاداشی معادل روزه گرفتن در همه عمر دنیا را دارد. از پایه‌های اساسی اسلام است و روز غدیر روز بیزاری از کسانی است که با نپذیرفتن امامت حضرت علی، علیه السلام، آشکارا با خدا و با پیامبر خدا مخالفت نمودند و بزرگترین جنایت و خیانت را به تاریخ بشریت کردند و در حقیقت این عدم پذیرش سرآغاز تمام بدبختی‌ها و بیچارگی‌ها بود. بنابراین روز غدیر، روز برائت از اینهمه ستمکاری و ستمکاران است.

در یکی از دعاهای روز غدیر آمده است: و نبراً ممّن یبرأ منه و ینغض من أبعضه؛ ما بیزاری می‌جویم از آن کس که از علی [علیه السلام] بیزاری جوید و دشمن داریم آن کس که علی [علیه السلام] را دشمن دارد.

17. ذکر صلوات

حضرت رضا، علیه السلام، در وصف عید غدیر فرمود: یوم إکثار الصلوة علی محمد و آل محمد؛ روز غدیر روز صلوات فرستادن فراوان بر محمد و آل محمد است.

18. غسل

امام صادق، علیه السلام، فرمودند: هنگامی که روز غدیر فرا برسد باید در فراز آن (هنگام ظهر) غسل کرد.

19. نماز و نیایش

روز عید غدیر بهترین فرصت و موقعیت برای نیایش است؛ چرا که روز غدیر روز سپاس و ستایش به پیشگاه حضرت احدیت است. حضرت رضا، علیه السلام، می‌فرماید: هو الیوم الذی یزید الله فی حال من عبد فیه؛ روز غدیر روزی است که خداوند، بر توان کسی که او را نیایش کند، می‌افزاید.

و فرمود:

روز غدیر روزی است که دعا در آن مستجاب می‌گردد. نماز عید غدیر دو رکعت است که باید در هر رکعت پس از حمد ده، مرتبه سوره توحید، ده بار آیه الکرسی و ده مرتبه سوره قدر را بخواند. وقت نماز نیم ساعت پیش از ظهر است. پاداش این نماز برابر است با صد هزار حج و صد ها هزار عمره. کسی که این نماز را بخواند، هر چه از خداوند بخواهد برآورده شود.

20. زیارت

زیارت یکی از سنن سازنده اسلامی است چه از نزدیک چه از دور. زیارت یک پیوند معنوی بسیار قوی بین شیعه و مقدسات اوست. از جمله آنها زیارت حضرت علی، علیه السلام، از دور و نزدیک است. امام رضا، علیه السلام، به پسر ابی‌نصر فرمودند:

هر جا که باشی در روز عید غدیر در بارگاه امیرالمؤمنین، علیه السلام، حاضر باش. بی تردید، خداوند، گناهان شصت ساله هر مرد و زن مؤمن را می‌آمرزد و چند برابر آنچه در ماه رمضان، شب قدر و شب عید فطر از آتش آزاد ساخته در آن روز آزاد می‌سازد. در این مورد به کتب ادعیه مراجعه شود.

21. خواندن دعای ندبه

طبق مدارک معتبر خواندن دعای ندبه در چهار عید مستحب است؛ جمعه، فطر، قربان و غدیر. توجه به فرازهای این دعا بخصوص آن قسمت که در رابطه با غدیر و خلافت حضرت، علیه السلام، می‌باشد ضروری است.

22. پیمان برادری (عقد اخوت)

سنت عقد اخوت و برادری در اسلام به زمان پیامبر اکرم، صلی‌الله‌علیه‌وآله، می‌رسد. در آن موقع پیامبر، صلی‌الله‌علیه‌وآله، بین مهاجرین و انصار پیمان برادری را منعقد نمودند. و بجا خواهد بود که این پیمان برادری در روز عید غدیر برگزار بشود. برای نحوه بستن عقد به «مفاتیح‌الجنان» مراجعه کنید.

خبر گزاری ابنا